Autor Guste Santini
Petak, 29 Lipanj 2007 13:15

Porez na dodanu vrijednost na novine i časopise trebao bi umjesto sadašnjih 22 iznositi 10 posto.

“Počevši od 1. kolovoza, porez na dodanu vrijednost na novine i časopise, prema prijedlogu koji je u četvrtak usvojila Vlada, trebao bi umjesto sadašnjih 22 iznositi 10 posto. Kako je pojasnio ministar financija Ivan Šuker, PDV će se sniziti na novine i časopise koje izlaze dnevno ili periodično, dok bi stopa od 22 posto ostala vrijediti za one tiskovine koje u cijelosti ili uglavnom sadrže oglase ili služe oglašavanju.
Šuker je napomenuo kako će, zbog niže stope PDV-a, sljedeće godine prihodi po osnovi tog poreza biti niži za otprilike 300 milijuna kuna, ali se nada kako će veća prodaja novina i smanjena remintenda taj gubitak ublažiti...”

Krenimo redom.

Svaki sustav promjenom bilo kojeg elementa ili bilo koje relacije mjenja se što znači da će promjenjeni sustav imati drugačije (bolje/lošije) učinke u odnosu na učinke koje je imao prije promjena. Zvuči poznato. Ipak, činjenica da se stvari olako mjenjaju izneseno nije nepotrebno ponoviti. Nadalje, promjene bitnih elemenata sustava znače i promjene samog sustava. I tako dalje. I tako dalje.

Ukoliko se promjene događaju često a da se ne sagledavaju ukupni učinci (izravni i neizravni, multiplikativni, akceleracijski.....) dolazi do degeneracije sustava odnosno, što je isto, njegova entropija postaje nepodnošljiva za nadsustav. Dolazi do, stariji se čitaoci sjećaju tzv. privrednih reformi.

PDV predstavlja temeljni porez hrvatskog poreznog sustava. Kada se je uvodio tvrdilo se (krivo) kako je jedna jedinstvena stopa PDV-a neutralna. Sada se promjenom porezne stope želi narušiti ta “neutralnost”. Tada i sada smatram da je jedna jedinstvena porezna stopa na potrošnju u obliku poreza na dodanu vrijednost neneutralna. Upravo suprotno PDV po definiciji svoju učinkovitost zahvaljuje malom broju poreznih stopa, a njegova regresivnost se kompnezira drugim porezima ili drugim mjerama. Mogućnost velikog broja poreznih stopa imali smo kod poreza na promet u maloprodaji koji je omogućavao je neutralniju kompoziciju poreznih stopa, samim time i manju regresivnost i veću ekonomsku učinkovitost.....

Najprije da se jasno odredim: smanjenje porezne stope na tiskovine od 1. kolovoza ove godine predstavlja element predizborne kampanje. To su tzv. politički porezi i nisu neuobičajeni u zemljama razvijene demokracije. Druga je stvar koji i kakvi se kvalifikati mogu dati toj i takvoj mjeri.

Mađutim, kada je Vlada toliko osjetljiva na informiranost svojih građana postavlja se pitanje kako su se sve mogli utrošiti pretpostavljeni gubici od 300 milijuna kuna koje Vlada očekuje uslijed dmanjenja porezne stope. Što bi Vi, dragi čitaoče, učinili s tim sredstvima?

Nadalje, zanima me za koliko će se smanjiti maloprodajna cijena novina i povećati njihova čitanost, s jedne strane, i, s druge strane, koliko će dugo to smanjenje trajati.

Ministar financija nije rekao da li je gubitak poreznih prihoda od 300 milijuna kuna gubitak do kraja godine. Ako je to tako tada se potstavlja pitanje nije li bilo bolje povećati neoporezivi dio dohotka s istim fiskalnim učinkom što bi smanjilo regresivnost PDV-a koja je socijalno nepravedan što bi istovremeno potaknulo veće zapošljavanje i veće minimalne plaće, s jedne strane, i, s druge strane za iznoznu privredu bi smanjenje poreza na dohodak bio neizravni izvozni poticaj (povećanje konkurentne sposobnosti hrvatskog gospodarstva).

O problemu smanjenja bilo kojeg poreza mora se jednako voditi računa kao i o problemima koje imamo, s obzirom na učinke, kada povećavamo ili uvodimo nove poreze. Ne treba zaboraviti da je proces reprodukcije složeni sustav gdje narušavanje/promjena može imati neuporedivo značajnije učinke nego što je to na prvi pogled izgledno.

Ove olake promjene podsjećaju me na tehnologiju popravljanja automobila nekad i danas. Nekad su mehaničari radili po sluhu. Uho i izvijač bili su osnovni alat, dakle radilo se na osjećaj odnosno sluh. Danas imamo aparate koji jasno diagnosticiraju stanje našeg automobila i mehaničaru ostaje da stanje našeg automobila uskladi sa propisanim standardima. U prvom slučaju imamo talentiranog mehaničara (kojih je objektivno moglo biti vrlo malo); u drugom slučaju imamo obrazovanog i tehnološki osposobljenog mehaničara (kojih imamo koliko ulažemo u obrazovanje). Iako usporedba možda i nije najsretnije izabrana ostaje činjenica da ekonoomska znanost ima što ponudi svakom nosiocu ekonomske politike u svakoj zemlji. To vrijedi i za Vladu HDZ-a odnosno Hrvatsku.